

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκοποῦ

Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος

κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

στήν τακτική σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

(15 Ὀκτωβρίου 2013)

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς καί ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Θά ἤθελα πρωτίστως νά ἐκφράσω τήν εὐγνωμοσύνη μου πρός τόν Θεό γι' αὐτή τήν εὐκαιρία συναντήσεως μεθ' ὑμῶν, τῶν ἀδελφῶν τοῦ Σώματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, σέ αὐτόν τόν χῶρο, ὅπου συγκροτεῖται ὁ ἱερός συνοδικός θεσμός.

«Οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τό ἐμόν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18, 20). Μόνοι μας, μεμονωμένα, δέν μπορούμε νά πράξουμε τίποτε οὐσιαστικό, χωρίς τήν παρουσία καί τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Τό συνοδικό ἔργο ἀποτελεῖ ἀκριβῶς καρπό συνεργίας. Σέ αὐτή τήν προοπτική δέν ἔχουμε τόσο νά κάνουμε μέ ἀριθμούς ἢ νά ἐξετάσουμε ἀναλυτικά πόσοι συνεισέφεραν καί πόσα προσέφερε ὁ καθένας. Αὐτό στό ὁποῖο προσβλέπουμε, σέ τέτοιους δύσκολους καιρούς, εἶναι τό περίσσευμα τῆς καρδιάς πού μπορεῖ νά ἄρει τόν βαρῦ ζυγὸ πού πιέζει τήν ψυχή.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας συνέρχεται ἐν μέσῳ καί πάλι ποικίλων κοινωνικῶν προβλημάτων, σέ μίαν ἱστορική καμπή κρίσιμων ἀνακατατάξεων, κατά τήν ὁποία καλούμαστε νά ὑπερβοῦμε σύνθετα προσκόμματα καί σοβαρές παθογένειες καί στρεβλώσεις. Καταθέτουμε τήν κοινή μας ἀγωνία γιά τό μέλλον καί ἀναλογιζόμαστε τίς εὐθύνες μας καί τίς δυνατότητες ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς μας σέ στιγμές φθορᾶς καί εὐτελισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ὑποτιμήσεως τοῦ ἱεροῦ καί ἀπαξιώσεως οὐσιωδῶν τοῦ κοινοῦ μας βίου.

Μέσα στήν πολυμορφία τῆς κρίσεως, ἡ κοινωνία μας δοκιμάζεται ἀπό τήν φτώχεια, τήν κοινωνική ἀδικία, ἐθνικές προκλήσεις, ἀπειλές ἐθνικοῦ διχασμοῦ καί ἐκδηλώσεις μισαλλοδοξίας. Κυριαρχεῖ ἡ ἐξυπηρέτηση τοῦ κέρδους καί τοῦ ἰδίου ὀφέλους, πού καθηλώνουν τόν ἄνθρωπο σέ προκρούστεια «οἰκονομικά» σχήματα. Σήμερα περισσότερο ἀπό ποτέ, ὁ ἄνθρωπος λογίζεται ὡς μονάδα πρός ἐκμετάλλευσιν.

Ὅπως διεΐδε σοφά ἕνας σημαντικός θεολόγος, ὁ Olivier Clément, «ἡ Δύση θέτει τήν ἀνθρωπότητα μπροστά στά ἔσχατα προβλήματα. Ὁ ἄνθρωπος, σήμερα, γίνεται ὅλος ἕνα πρόβλημα». Ὁ τεχνολογικός εὐδαιμονισμός τοῦ πολιτισμοῦ μας ἔχει ἀποκοπεῖ ἀπό τήν πνευματική ὀλοκλήρωση. Οἱ πνευματικές φωνές στόν τόπο μας μοιάζουν νά ἔχουν σιγήσει. Οἱ νέοι μας μεταναστεύουν. Οἱ πολίτες ἔχουν κυριευθεῖ ἀπό ἀπογοήτευση καί τυφλή ὀργή κατά πάντων, ἐνῶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κομμάτων διαξιφίζονται ὑπεραμυνόμενοι τίς ἀπόψεις τους μέ κύριο μέλημα τή διατήρηση τῆς ἐξουσίας.

Ἡ οἰκογένεια διαλύεται, ἐνῶ συγχρόνως αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτονιῶν. Ἡ ἔλλειψη ἀνθρωπιᾶς καὶ ἀλληλεγγύης, πού χαρακτηρίζει τὴ σύγχρονη κοινωνία, ὑποδαυλίζει τὴν εὐκολία μὲ τὴν ὁποία καταλήγει κάποιος στὴν ἀπόφαση νὰ ἀφαιρέσει τὴ ζωὴ του. Δέν γίνεται ὁμως νὰ μᾶς διαφεύγει τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογενείας ἀποτελεῖ διαχρονικά τὸ πιὸ ἐγγυημένο καὶ ἀσφαλέστερο κοινωνικὸ πλαίσιο γιὰ τὴν ὀρθὴ διαπαιδαγώγηση καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀγωγή τῶν νέων μελῶν τῆς κοινωνίας μας. Ἡ οἰκογένεια διαπλάθει τίς παιδικές ψυχές καὶ προετοιμάζει τοὺς πολιτικούς, τοὺς καθηγητές, τοὺς καλλιτέχνες, τοὺς κληρικούς, τοὺς ἡγέτες τοῦ τόπου μας.

Ἔχουμε χρέος νὰ τὴν κρατήσουμε ἐνωμένη καὶ ἰσχυρή. Ἡ χριστιανικὴ οἰκογένεια διαφυλάσσει ἀπὸ τὸ μῖσος, διδάσκει τὴν ἀγάπη, διαμορφώνει ὀλοκληρωμένους ἀνθρώπους, ἀνορθώνει τίς συνειδήσεις, ἀνασταίνει πνευματικά τέκνα, συγκροτεῖ πρόσωπα ἐλεύθερα καὶ ὄχι προσωπεῖα πάσης χρήσεως.

Αὐτοὶ εἶναι καὶ οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ἐπελέγη ἀπὸ τὴν παρελθοῦσα Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο τὸ κύριο θέμα πού θὰ μᾶς ἀπασχολήσει τίς ἡμέρες αὐτές, ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογενείας. Θὰ τὸ πραγματευθοῦν διεξοδικῶς τέσσερις Σεβασμιώτατοι ἀδελφοί, τοὺς ὁποίους καὶ εὐχαριστῶ γιὰ τὸν κόπο στὸν ὁποῖον ὑπεβλήθησαν. Τὸ ἀντικείμενο διαιρέθηκε σὲ τέσσερις θεματικὲς ἐνότητες:

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμίας ἔχει ἀναλάβει νὰ εἰσηγηθεῖ μὲ τίτλο: «Θεολογικὴ καὶ ἀνθρωπολογικὴ θεώρησις τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας».

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος θὰ ἀναπτύξει τὸ ζήτημα: «Ὁ ρόλος τῆς οἰκογενείας εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν».

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ. Ἰωὴλ θὰ ἀναλύσει τὴν παράμετρο: «Θεολογικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀλλοιώσεις εἰς τὸν οἰκογενειακὸν θεσμόν».

Καὶ τέλος, τὸν κύκλο τῶν εἰσηγήσεων θὰ ὀλοκληρώσει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών, παρουσιάζοντας τὸ θέμα: «Ἐκτροπαὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ θεσμοῦ εἰς τὴν σημερινὴν πραγματικότητα – νομικαὶ, ἠθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ προεκτάσεις».

Ἀποτελεῖ κοινὸ τόπο ἢ διαπίστωση ὅτι στίς μέρες μας ὁ οἰκογενειακὸς θεσμὸς δοκιμάζεται δεινῶς καὶ πλήττεται ἀπὸ πολλές ἐκπτώσεις καὶ στρεβλώσεις. Κάθε ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν ὑγιῆ πορεία τῆς οἰκογενείας ὀδηγεῖ σὲ ποικίλες παρατηρούμενες ἀλλοιώσεις. Βεβαίως, ὁ κίνδυνος νὰ ἐκπέσει ἡ οἰκογενειακὴ συμβίωση σὲ γυμνὴ σύμβαση ὑπῆρχε καὶ σὲ παλαιότερες ἐποχές. Σήμερα ὁμως, ὅλοι ἀναφέρονται στὰ δικαιώματά τους καὶ λησμονοῦν τίς ὑποχρεώσεις τους. Ἡ ἴδια ἡ ἔννοια τοῦ φύλου ἤδη θεωρεῖται μεταβλητὴ καὶ ἐπαμφοτερίζουσα. Ἡ ἱκανότητα νὰ διακρίνει κανεὶς τὴν ἱερότητα τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύλων στὸν σύγχρονο κόσμον μοιάζει νὰ χάνεται βαθμηδόν.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας, βεβαίως, ὁ γάμος δέν ἐγκαθιδρύει μόνον μιά κοινὴ πορεία πρὸς τὴν θέωση· ἐγγυᾶται, μὲ τὴν ἀπόκτηση τέκνων, καὶ τὴν βιολογικὴ καὶ πνευματικὴ διαίωνιση τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Καθιστᾶ συνεπῶς τὸν ἄνθρωπο συνδημιουργὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐπιφορτίζει μὲ τὴ μεγαλύτερη εὐθύνη ἀπ' ὅλες, πού εἶναι αὐτὴ ἔναντι τῶν παιδιῶν μας. Κάθε οἰκογένεια διατηρεῖ μίαν ἱερὴ, μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη ἀξία, ἐφ' ὅσον εἰκονίζει τὸ μυστήριον πού συνέχει τὴν Ἐκκλησία τοῦ

Χριστού, και τοῦτο σημαίνει πῶς δέν μπορεί κανείς νά τήν ὑποβαθμίσει, νά τήν ἐξαντλεῖ ἢ νά τήν ὑποκαθιστᾷ.

Θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἀκούσουμε τίς θέσεις τῶν ἁγίων ἀδελφῶν και σᾶς παρακαλῶ νά προβοῦμε, ὅταν ἔλθει ἡ ὥρα, σέ διεξοδική συζήτηση ἐπί ἐκάστης εἰσηγήσεως. Ἡ κοινωνία περιμένει ἀπό μᾶς ἕνα ἰσχυρό μήνυμα ὅσον ἀφορᾷ στήν ἀναγκαιότητα προάσπισης τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας.

Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ἐπιτακτικῆς ἀγωνίας, χρειάζεται νά καταστεῖ σαφές ὅτι ἡ ὑγιῆς χριστιανική οἰκογένεια μπορεί νά ἀποτελέσει τό καλύτερο φάρμακο σέ ὅποιαδήποτε κοινωνική κρίση. Χρειάζεται ὅμως ἐξίσου νά ἐξυψώσουμε και νά ἐπαναδιατυπώσουμε τήν βαρύτατη, ἀλλά σώζουσα, ζωοποιούσα και λυτρωτική ἀλήθεια, πού προκύπτει ἀπό κάθε σωστά δομημένη οἰκογένεια, ἀπό κάθε κατ' οἶκον Ἐκκλησία.

Μετά τό πέρας τῆς συζητήσεως ἐπί τῶν εἰσηγήσεων, τήν τελευταία ἡμέρα θά προβοῦμε στήν πλήρωση τῆς κενῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος. Προσευχόμαστε γιά τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ γέροντος, κυροῦ Ἰακώβου, και ἐκφράζουμε τήν εὐχή τό Πανάγιον Πνεῦμα νά ἀναδείξει ἄξιο διάδοχο και συνεχιστή του.

Βεβαίως, δέν θά παραμείνουμε μόνο στά συζητηθησόμενα θέματα. Ὅφείλουμε νά προβληματιστοῦμε γενικότερα. Ὅπως προεῖπα στήν εἰσαγωγή μου, ἡ σημερινή κατάσταση μᾶς βρίσκει σέ ἕνα ταραγμένο και συνεχῶς μεταβαλλόμενο κόσμο. Χάρις στή σύγχρονη τεχνολογική ἐπανάσταση, ἡ χρήση τῶν λεγομένων κοινωνικῶν δικτύων μπορεί νά μεταφέρει κάθε πληροφορία σέ χρόνο ἐκπληκτικά γρήγορο. Ἡ ἐξέγερση τῆς Αἰγύπτου χρειάστηκε μόλις μίαν ἐβδομάδα διαδικτυακῆς κινητοποιήσεως γιά νά συγκεντρωθοῦν ἑκατομμύρια νέοι στήν πλατεία Ταχρίρ. Τά ἀποτελέσματα τά βλέπουμε ἀκόμη.

Στή χώρα μας παρατηρεῖται μιά βίαιη ἀναδιανομή κεφαλαίων σέ νέα χέρια. Εἶτε ὡς θεατές, εἶτε ὡς μέρος τῶν ἀλλαγῶν αὐτῶν, παρατηροῦμε τίς ἐξελίξεις. Ὅλοι μας, και προσωπικά ἡ ἐλαχιστότης μου, ἔχουμε μερίδιο εὐθύνης γιά ὅσα βιώνουμε τά τελευταία ἔτη. Πρῶτος ἐγώ ἀναγνωρίζω τή δυσκολία παρακολούθησης τῶν παγκοσμίων ἀλλαγῶν.

Εἶναι πρόδηλο ὅμως τό βαθύ ἐνδιαφέρον και ἡ ἀγωνία ὅλων μας. Προσεύχομαι μέ ὅλη μου τήν ψυχή νά φωτίσει ὁ Θεός αὐτούς πού ἀσκοῦν ἐξουσία, ὥστε νά σκεφτοῦν φιλανθρωπῶς. Αἰταιεῖται εἰδικά νά συνειδητοποιήσουμε πῶς ὅσα τραγικά διαδραματίζονται στήν κοντινή μας Συρία δέν μποροῦν νά μᾶς ἀφήνουν ἀδιάφορους. Πρέπει νά καταστεῖ σαφές πρὸς κάθε κατεύθυνση ὅτι δέν εἶναι δυνατόν οἱ θρησκείες νά χρησιμοποιοῦνται ὡς ἰδεολογικό πρόσχημα πρὸς ἐξυπηρέτηση πολεμικῶν συγκρούσεων και ἀτομικῶν ἐπιδιώξεων.

Σέ ἐποχή πού σέ ὅλα διενεργοῦνται μεταρρυθμίσεις, πρέπει και ἑμεῖς νά ἀναρωτηθοῦμε τί χρειάζεται νά γίνει ὅσον ἀφορᾷ στίς ἐσωτερικές δομές μας, ὥστε νά μπορέσουμε νά σταθοῦμε στό ὕψος τῶν περιστάσεων και νά ἀπαντήσουμε ἔμπρακτα σέ κάθε πρόκληση πού μᾶς ἀπευθύνεται μέ ἔμμεσο ἢ ἄμεσο τρόπο.

Βεβαίως, ὁ καταστατικός μας χάρτης, δηλαδή ὁ νόμος 590/1977, μᾶς ἐξυπηρέτησε και μᾶς ἐξυπηρετεῖ ἀκόμη. Φρονῶ ὅμως ὅτι ἡ λειτουργία τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν χρήζει ἀναβαθμίσεως και ἀλλαγῆς τρόπου ἐργασίας. Ὅπωςδήποτε, ἀπαιτεῖται ἐγρήγορη και ἐπαγρύπνηση ὅλων μας. Καί εἶναι ἡ

εὐκαιρία νά ἐπαναδιατυπώσω τήν ἀνάγκη νά ἐνεργοῦμε καί νά σκεφτόμαστε συνοδικά.

Ἡ κρισιμότης τῶν καιρῶν ὑποδεικνύει ὅτι χρειαζόμαστε πεπαιδευμένο καί πνευματικά καταξιωμένο κλῆρο. Πολλές φορές ἔχουμε συζητήσει τό θέμα αὐτό καί ὑπάρχει κάποια πρόοδος, ἀλλά πολύ ἀπέχει ἀπό τό ἐπιθυμητό. Ἡ ἐκκλησιαστική ἐκπαίδευση δοκιμάζεται. Μεταξύ τῶν ἄλλων, τό μεγάλο καί ἱστορικό καθίδρυμα τῆς Ριζαρείου ἀπαξιώνεται καθημερινά.

Ἀκόμη καί ὁ σκοπός τῶν εὐεργετῶν, ἀδελφῶν Ριζάρη, βλέπουμε νά φθίνει, ὅταν τήν τελετή ἀγιασμοῦ τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους κυκλώνουν σπουδάστριες, κατά πάντα μέν ἴσες καί ἰσότιμες μέ τούς ἄρρενες σπουδαστές, μή δυνάμενες ὁμως νά ἐνδυθοῦν «τό ἱερόν σχῆμα τῆς ἱερωσύνης», ὅπως ὀρίζει ρητά ἡ ἐν λόγῳ διαθήκη, κάτι πού μάλιστα ἀναγράφεται καί στήν ἐξωτερική ἐπιφάνεια τοῦ κεντρικοῦ κτιρίου τοῦ Ριζαρείου ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδευσεως ἔχει προσπαθήσει καί προσπαθεῖ πάρα πολύ. Ἀναμένουμε τίς συζητήσεις πού θά ἔχουν μέ τό Ὑπουργεῖο Παιδείας, ἀπό τό ὁποῖο, ὅπως καί ἀπό ὅλη τήν Κυβέρνηση, βρίσκουμε πνεῦμα συναντίληψης καί ἀλληλοκατανόησης.

Πρέπει νά ὁμολογήσω ὅτι ἡ συνεργασία μας μέ ὅλα τά Ὑπουργεῖα εἶναι πρὸς τό συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας μας. Αὐτό φάνηκε καί ἀπό τήν ἔκβαση τῆς συζητήσεώς μας γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Τό Ὑπουργεῖο Παιδείας εἰσάκουσε τό αἶτημα τῆς Ἱεραῆς Συνόδου. Τό μάθημα διατήρησε τίς ὥρες διδασκαλίας του καί τό περιεχόμενό του δέν ἀπώλεσε τόν θρησκευτικό χαρακτήρα.

Χαίρομαι ιδιαίτερα πού τό Ὑπουργεῖο ἀντιμετώπισε τό συγκεκριμένο θέμα μέ σοβαρότητα. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εὐτυχῶς δέν φτάσαμε ἀκόμη στό σημεῖο νά ἐκριζώσουμε τήν ὀρθόδοξη παράδοση ἀπό τήν ἐγκύκλιο παιδεία, παραβλέποντας τό γεγονός ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι συστατική τῆς ἐθνικῆς μας ἰδιοπροσωπίας. Μοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νά παραθέσω ἐδῶ ἓνα ἀπόσπασμα ἀναφερόμενο στά Θρησκευτικά τοῦ μακαριστοῦ Ὑπουργοῦ, Ἀντώνη Τρίτση:

«Ἡ Ὀρθοδοξία ἀποτελεῖ τήν γόνιμη στιγμή τῆς συνάντησης –θά ἔλεγα τῆς κατακλυσμικῆς συνάντησης– τοῦ Χριστιανισμοῦ μέ τόν Ἑλληνισμό. Ἀπό τή διασταύρωση τοῦ πρωτοχριστιανικοῦ μηνύματος μέ τό ἑλληνικό πνεῦμα γεννήθηκε μιά τρίτη μοναδική σύνθεση, ἡ Ὀρθοδοξία.

Ἕνας ὀλόκληρος πολιτισμός, πού ἔδωσε πρώτη ὀλοκληρωμένη ἔκφραση τό Βυζάντιο, μέσα ἀπό τό ὁποῖο ἀπ' εὐθείας περνοῦν καί οἱ δικές μας καταβολές, τοῦ σημερινοῦ ἑλληνισμοῦ.

Εἴμαστε δημιουργήματα οἱ Ἑλληνες μιᾶς μοναδικῆς πνευματικῆς δίνης πού διαρκεῖ αἰῶνες. Ἐξ αὐτοῦ καί ἡ αἴσθηση τῆς κρίσης πού γνωρίζει συχνά στήν πορεία του ὁ Ἑλληνισμός. Μεταφερθεῖτε σέ κάποιες ἱστορικές στιγμές... Πιστεύω ὅτι ἀνάλογη εἶναι ἡ ἱστορική στιγμή πού περνᾶμε καί ἀνάλογη ἡ αἴσθηση τῆς κρίσης πού νιώθουμε σήμερα. Περνᾶμε κρίση μεταβολισμοῦ πρὸς κάτι ὑψηλότερο, πρὸς μίαν ἄλλη στροφή τῆς πνευματικῆς δίνης τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Πρέπει νά παραμείνουμε αἰσιόδοξοι καί νά βοηθήσουμε ὁ τροχός νά πάρει γρήγορα στροφές καί στή γενιά μας.

Μέ τόν νόμο 1566, πού ψηφίστηκε τόν περασμένο χρόνο καί ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται στή «Δομή καί λειτουργία τῆς Α/θμιας καί Β/θμιας ἐκπαίδευσης»,

καθορίζεται (για πρώτη φορά στην ιστορία της εκπαίδευσής μας) ή συνταγματικά κατοχυρωμένη «ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης» (άρθρ. 16 παρ. 2) να γίνεται σύμφωνα με την Θεολογία της Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μας. Γι' αὐτόν τό σκοπό γίνεται ιδιαίτερη ἀναφορά στήν «Ὁρθόδοξη χριστιανική παράδοση» (άρθρο 1 παρ. 1α) καί στό «Ὁρθόδοξο χριστιανικό ἦθος» (άρθρ. 6 παρ. 2β).

Δηλαδή ἡ χριστιανική ἀγωγή συμπνευματίζεται μέ τήν ὅλη αὐτοσυνειδησία τοῦ ἑλληνισμοῦ καί ἐκφράζει τούς πόθους καί τά ὄραματα τοῦ λαοῦ μας, πού εἶναι πόθοι καί ὄραματα ἐλευθερίας, σέ ὅλες τίς διαστάσεις, τήν ἐθνική, τήν ἠθικοθρησκευτική, τήν πολιτική, τήν οικονομική, τήν κοινωνική, τήν πολιτισμική.

Μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις ἀποσκοποῦμε νά προχωρήσουμε σέ μιᾶ παιδεία τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀτόμου καί ὡς μέλους τῆς κοινωνίας, πού ἀφυπνίζει καί ἐνεργοποιεῖ τήν ἐθνική μας συνείδηση, καταξιώνει στήν καθημερινή σχολική πράξη τίς πνευματικές ἀξίες τῆς ζωῆς, δημιουργεῖ νέες κοινωνικές ἀξίες, διαποτισμένες ἀπό τήν πίστη καί τήν ἀφοσίωση στό ἀνθρώπινο πρόσωπο –μιᾶ παιδεία πού θραύει τίς παγίδες γιά ἀτομικό εὐδαιμονισμό καί ἐπίσης ὁδηγεῖ μέ τήν καλλιέργεια τῆς συμμετοχικῆς δημοκρατίας στόν κοινοτικό τρόπο ζωῆς, πού ἀποτελεῖ τρόπο ζωῆς καί ἔκφρασης στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.»

Ἀναμφίβολα, χρειάζεται πολλά νά γίνουν ἀκόμη καί πρέπει ὅλοι μας νά υἰοθετήσουμε μιᾶ κοινή πρόταση, ἐφικτή μέ βάση τίς ὑπάρχουσες οικονομικές συγκυρίες, οὕτως ὥστε νά προλάβουμε τίς ἐξελίξεις πού ἔρχονται μέ ραγδαῖο ρυθμό.

Πιστεύω ὅτι εἶναι ὥρα νά ἐπανεξετάσουμε τό ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιερέων. Ἴσως χρειάζεται νά αὐξήσουμε τά κριτήρια ἐγγραφῆς στόν κατάλογο τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων. Ἴσως πρέπει νά ἐπικαιροποιήσουμε τόν ἤδη ὑπάρχοντα κατάλογο. Σέ κάθε περίπτωση ὅμως, ἀπαιτεῖται νά ἀναθέσουμε σέ μιᾶν ἐπιτροπή Ἀρχιερέων τήν μελέτη καί εἰσήγηση ἐπὶ τοῦ θέματος.

Σέ λίγα χρόνια, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἡ Βουλή τῶν Ἑλλήνων θά λάβει ἀναθεωρητικό χαρακτήρα, ἔχοντας τήν ἐντολή νά προβεῖ στήν ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος. Θ' ἀφήσουμε νά μᾶς προλάβουν οἱ ἐξελίξεις; Προτείνω ἄμεσα καί γιά τό θέμα αὐτό νά ὀρισθεῖ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή ἀπό Ἀρχιερεῖς καί λαϊκούς ἐμπειρογνώμονες, οὕτως ὥστε ἄμεσα νά εἰσηγηθοῦν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναθεώρησης. Στό σημεῖο αὐτό προκύπτουν διάφορα ἐρωτήματα. Ποιά σχέση ἐπιθυμοῦμε; Τό μοντέλο τῶν διακριτῶν ρόλων μᾶς ἐξυπηρετεῖ ἀκόμη;

Ὅλα αὐτά πρέπει πρῶτα νά τά ἐξετάσουμε στό ἐσωτερικό μας καί μετά νά διαλεχθοῦμε μέ τήν ἑλληνική πολιτεία.

Μία ἀναθεώρηση τῶν σχέσεών μας μέ τήν Πολιτεία ἀπαιτεῖ προηγουμένως νά ἔχουμε νοικοκυρέψει τά οικονομικά μας. Ἡ σημερινή κατάσταση εἶναι δεινή. Τά χρέη καί ἡ παροῦσα οικονομική κατάσταση μᾶς ἔχουν γονατίσει. Βλέπετε τί ἀντιμετωπίζουμε μέ τή στενότητα τῶν διορισμῶν νέων κληρικῶν. Γίνονται πολλές προσπάθειες καί πρέπει νά ἐκφράσω καί δημοσίως τίς εὐχαριστίες μου στά μέλη τῆς παρελθούσης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, διότι χειρίστηκαν μέ ιδιαίτερη ὑπευθυνότητα τό θέμα αὐτό.

Ἀποφασίσαμε νά προβοῦμε στήν κατάρτιση τριετοῦς προγράμματος, τό ὁποῖο θά παρουσιάσει συγκεκριμένες προτάσεις ἀξιοποίησης. Θά παρουσιάσει τήν εἰκόνα τῶν χρεῶν καί τῶν ἀποθεματικῶν μας καί θά μᾶς ἐνημερώσει ἐμπεριστατωμένα γιά τό νέο νομοθετικό πλαίσιο πού δημιουργήθηκε σχετικά μέ τήν ἀξιοποίηση τῆς

περιουσίας μας. Προχωρούμε στην ολοκλήρωση του εκκλησιαστικού κτηματολογίου, ενώ κατορθώσαμε να επανασυστήσουμε τη Ναοδομία, την ονομαζομένη πλέον «Υπηρεσία Δόμησης», με όλες τις αρμοδιότητες που έχουν οι τοπικές πολεοδομίες των Δήμων της χώρας μας.

Άδελφοί μου, χωρίς περιουσία, δηλαδή την μετατροπή της ύλης σε πνεῦμα, δεν θά καταφέρουμε ποτέ να έχουμε την αυτονομία μας. Σᾶς καλῶ –καί νομίζω ὅτι οἱ καιροί τό ἐπιβάλλουν– να εἶμαστε ἀπολύτως ἐνωμένοι στό θέμα αὐτῆς τῆς ἀξιοποίησης. Ἐπιτέλους, ἄς ἀναλογιστοῦμε τίς μεγάλες εὐθύνες μας στό θέμα τῆς χρηστῆς διαχείρισης.

Ἀποκτήσαμε τόν τηλεοπτικό δίαυλο 4E καί, μαζί μέ τό ραδιόφωνο τῆς Ἐκκλησίας μας, καταφέραμε να προχωρήσουμε στην ἀπόκτηση πανελλαδικοῦ σήματος καί γιά τούς δύο φορεῖς. Ἀποφασίσαμε να ἀναλάβει τήν ὅλη διαχείριση ἡ Ἀποστολική Διακονία, ὡς ὁ κατ' ἐξοχήν ἱεραποστολικός ὀργανισμός τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐπιφορτισμένος μέ τήν προβολή τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς τούς ἐγγύς καί τούς μακράν. Ἔχουμε κι ἐδῶ πολλή δουλειά.

Πιστεύω σύντομα να εἶμαστε ἔτοιμοι να παρουσιάσουμε λεπτομέρειες γιά τό πρόγραμμα καί τίς λοιπές παραμέτρους αὐτοῦ τοῦ ἐγχειρήματος, τό ὁποῖο ἐπί τόσα χρόνια πολλοί προκάτοχοί μου προσπάθησαν να ἀναλάβουν καί να φέρουν εἰς πέρας.

Δοξολογῶ τόν Θεό γι' αὐτή τή δωρεά καί ἐκφράζω ἀκόμη μία φορά τίς θερμές μου εὐχαριστίες στούς τέσσερις ἀγίους ἀδελφούς μας, Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Σερρών κ. Θεολόγο, Ἐδέσσης κ. Ἰωήλ, Νεαπόλεως κ. Βαρνάβα καί Πατρῶν κ. Χρυσόστομο, οἱ ὁποῖοι ἐργάστηκαν μεθοδικά καί ἀποτελεσματικά γιά να φτάσουμε σήμερα σέ αὐτό τό σημεῖο.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τούς χριστιανούς τῆς Κορίνθου, ἀφοῦ εἶναι «ζηλωτές πνευματικῶν χαρισμάτων, να ἐπιζητοῦν να ὑπερέχουν σ' ἐκεῖνα πού συντελοῦν στην οἰκοδομή τῆς Ἐκκλησίας» («Οὕτω καί ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τήν οἰκοδομήν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε» – Α' Κορ. 14, 12). Ὅταν λοιπόν ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνεται στούς ἀνθρώπους της, αὐτός εἶναι ὁ σκοπός της –να στηρίξει καί να οἰκοδομήσει. Κι αὐτό πολύ περισσότερο στόν καιρό μας, πού εἶναι πραγματικά καιρός πολύ κρίσιμος, μιά ἐποχή γενικά μεγάλης συγχύσεως ἐννοιῶν καί πραγμάτων.

Ἡ σύγχρονη πραγματικότητα ἐπιτάσσει να διατηρήσουμε πάνω ἀπ' ὅλα τήν ἐν Χριστῷ ἐνότητα, τόν σύνδεσμο τῆς εἰρήνης τοῦ Σώματος τῆς Ἱεραρχίας καί τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος γενικότερα. Ἐπιτρέψτε μου ἐπ' αὐτοῦ να προσθέσω κι ἕναν ἀκόμη προβληματισμό.

Πολλοί ἐπιχειροῦν να ταυτίσουν τήν Ἐκκλησία μέ μέρος τοῦ κοινωνικοῦ καί πολιτικοῦ συστήματος. Νά μᾶς παρουσιάσουν σάν συνδιαχειριστές κοσμικῆς ἐξουσίας. Δέν ὑπάρχει τίποτα πῶ ἐπικίνδυνο ἀπό αὐτό. Ἡ Ἐκκλησία, παρ' ὅτι συνιστᾷ σάρκα ἀπό τή σάρκα τοῦ τόπου μας καί ἔχει συνδεθεῖ ἀδιαχώριστα μέ τήν ἱστορική του πορεία, οὔτε ταυτίζεται μέ κόμματα οὔτε ἀντλεῖ τήν ὑπαρξή της ἀπό τήν Πολιτεία. Ἐντάσσεται φυσιολογικά σέ ἕνα εὐνομούμενο κράτος, σεβομένη τούς νόμους πού διέπουν τό δημοκρατικό πολίτευμα. Κάθε ἄλλη προσέγγιση ὑπαγορεύεται ἀπό κοσμικά κριτήρια.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι γιά μᾶς «ἐχθές καί σήμερον ὁ αὐτός, καί εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. 13, 8). Οὔτε συναποτελοῦμε μέρος τοῦ συστήματος, οὔτε ἀντιπροσωπεύουμε κάποιο συστημικό μόρφωμα. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει πνευματική ἀποστολή νά ὀδηγεῖ τά μέλη της πρός τή σωτηρία καί νά εὐαγγελίζεται «Χριστόν, καί τοῦτον ἐσταυρωμένον» (Α΄ Κορ. 2, 2). Ἀγαπᾷ, συγχωρεῖ, ἐλέγχει, βοηθεῖ, στηρίζει, καί πάνω ἀπ' ὅλα δίνει καί τή ζωή της ἀκόμη γιά τήν ἱστορική συνέχιση αὐτοῦ τοῦ τόπου. Αἰσθάνεται τό χρέος νά ἐνισχύσει τήν συνοχή καί τήν ἐνότητα τοῦ λαοῦ, πού ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιά τό μέλλον, καί ὕστερα νά καλύψει, στό μέτρο τῶν δυνάμεών της, τίς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι καλύπτονται πολλές ἀνάγκες, ἀλλά κύριο ἔργο της εἶναι νά στηρίξει τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καί νά ἐνισχύσει τήν πίστη ὅτι μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ μποροῦμε νά ὑπερνικήσουμε κάθε δυσκολία καί κρίση.

Ἀδελφοί μου, θέλω νά σᾶς εὐχαριστήσω γιά τήν προσοχή σας, ὑπογραμμίζοντας ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀγάπη, καί ἀγάπη σημαίνει ὑπέρβαση τοῦ ἐγώ. Εὐχομαί ὁ Θεός νά ὀδηγήσει μέ «τό φῶς τοῦ προσώπου Του» τά νοητά μας βήματα καί τίς συνοδικές ἐργασίες πρός αὐτή τήν κατεύθυνση.